

رامین پرتو

تنگه باب‌المنذب یار دیگر به یکی از مهم‌ترین کانون‌های تنش در منطقه تبدیل شده‌است؛ تنش‌ی که با توجه به موقعیت راهبردی اِسن آبراه، می‌تواند از سطح بحران میان یمن و عربستان فراتر رفته و باز یگران جدیدی را وارد معادلات امنیتی در یای سرخ کند. در این میان، واکنش صریح پاکستان به تهدیدهای انصارالله یمن علیه عربستان سعودی، اهمیت ویژه‌ای دارد؛ به‌خصوص آنکه اسلام‌آباد و ریاض در سپتامبر ۲۰۲۵ پیمان دفاعی متقابل راهبردی امضا کرده‌اند.

بر اساس این توافق، هر گونه تجاوز علیه یکی از دو کشور، تجاوز علیه هر دو تلقی می‌شود؛ ادبیاتی که به منطق ماده ۵ پیمان ناتو شباهت دارد و نشان‌دهنده سطح جدیدی از همکاری امنیتی میان اسلام‌آباد و ریاض است. اکنون این پرسش مطرح است که اگر تنش بر سر باب‌المنذب و در یای سرخ تشدید شود، آیا پاکستان برای حمایت از عربستان وارد صه نظامی خواهد شد؟ و مهم‌تر اینکه آیا این وضعیت می‌تواند ایران و پاکستان را در یک رویارویی مستقیم یا غیرمستقیم قرار دهد؟

چرا پاکستان تهدید انصارالله علیه عربستان را محکوم کرد؟

وزارت خارجه پاکستان در واکنش به اعلام انصارالله درباره ایجاد معادله «محاصره در برابر محاصره»، تهدیدهای این گروه علیه عربستان و کشتیرانی در دریای سرخ را محکوم کرد و نسبت به اقداماتی که می‌تواند ریاض را وارد درگیری گسترده‌تری در خاورمیانه کند، ابراز نگرانی کرد. اسلام‌آباد همچنین بار دیگر بر حمایت خود از امنیت، حاکمیت و تمامیت ارضی عربستان تأکید کرد.

این موضع‌گیری را باید در چار چوب پیمان دفاعی جدید دو کشور تحلیل کرد. پاکستان و عربستان اکنون روابطی فراتر از همکاری سنتی نظامی دارند و بر اساس توافق دفاعی متقابل، امنیت هر یک از دو کشور به امنیت دیگری گره خورده است. بنابراین، واکنش سیاسی اسلام‌آباد را می‌توان نخستین نشانه‌از جدیت آن در قبال تعهدات خود به ریاض دانست.

بااین حال، دلیل واکنش پاکستان صرفاً به‌متن پیمان دفاعی محدود نمی‌شود. عربستان یکی از مهم‌ترین شرکای اقتصادی و سیاسی پاکستان است و روابط دو کشور طی دهه‌های گذشته بر پایه همکاری‌های امنیتی، انرژی، سرمایه‌گذاری و حمایت‌های مالی شکل گرفته است. پاکستان در شرایطی که با مشکلات اقتصادی جدی مواجه است، نمی‌تواند روابط خود با ریاض را نادیده بگیرد.

از سوی دیگر، اسلام‌آباد نگران آن است که گسترش بحران دریای سرخ، امنیت اقتصادی و انرژی منطقه را با خطر مواجه کند. باب‌المنذب یکی از مهم‌ترین گذرگاه‌های تجارت جهانی است و هر گونه اختلال گسترده در کشتیرانی می‌تواند پیامدهای مستقیم و غیرمستقیمی بر اقتصاد کشورهای منطقه داشته‌باشد. در واقع، پاکستان با محکوم کردن تهدیدهای انصارالله در حال ارسال دو پیام هم‌زمان است: نخست، اطمینان دادن به عربستان درباره پایبندی به تعهدات

محکومیت انصارالله، اسلام‌آباد را در نقطه تلاقی ریاض و تهران قرار داد؛

ورود پاکستان به معادلات پیچیده باب‌المنذب

امنیتی؛ و دوم، تلاش برای بازدارندگی و جلوگیری از آنکه بحران به مرحله‌ای برسد که اسلام‌آباد ناچار شود درباره مداخله نظامی تصمیم بگیرد.

پاکستان وارد جنگ خواهد شد؟

در شرایط فعلی، احتمال ورود مستقیم و گسترده نیروهای پاکستانی به جنگ یمن همچنان پایین است؛

وزارت خارجه پاکستان تهدید محاصره دریایی عربستان از سوی انصارالله را محکوم کرد نسبت به اقداماتی که می‌تواند ریاض را وارد درگیری گسترده‌تری در خاورمیانه کند، ابراز نگرانی کرد. مهم‌تر آنکه اسلام‌آباد بار دیگر حمایت خود از امنیت، حاکمیت و تمامیت ارضی عربستان را مورد تأکید قرار داد

در موقعیتی قرار دهد که عملاً در برابر ایران قرار گیرد. از همین رو، محتمل‌ترین سناریو در صورت تشدید بحران، حمایت مرحله‌ای پاکستان از عربستان است؛ ابتدا حمایت سیاسی و دیپلماتیک، سپس تقویت همکاری‌های اطلاعاتی و دفاعی و تنها در صورت حمله مستقیم و گسترده به خاک عربستان، بررسی گزینه‌های نظامی جدی‌تر.

در موقعیتی قرار دهد که عملاً در برابر ایران قرار گیرد. از همین رو، محتمل‌ترین سناریو در صورت تشدید بحران، حمایت مرحله‌ای پاکستان از عربستان است؛ ابتدا حمایت سیاسی و دیپلماتیک، سپس تقویت همکاری‌های اطلاعاتی و دفاعی و تنها در صورت حمله مستقیم و گسترده به خاک عربستان، بررسی گزینه‌های نظامی جدی‌تر.

ایران و پاکستان
رویه روی یکدیگر قرار می‌گیرند؟
احتمال رویارویی مستقیم ایران و پاکستان همچنان پایین است، اما امکان قرار گرفتن دو کشور در دو سوی یک بحران منطقه‌ای وجود دارد. ایران روابط نزدیکی با انصارالله دارد و در صورت تشدید درگیری میان این گروه و عربستان، احتمالاً از نظر سیاسی در کنار یمن قرار خواهد گرفت. در مقابل، پاکستان بر اساس پیمان دفاعی خود با ریاض، از عربستان حمایت خواهد کرد. این وضعیت می‌تواند نوعی تقابل غیرمستقیم میان تهران و اسلام‌آباد ایجاد کند؛ اما این مسئله لزوماً به معنای جنگ مستقیم میان دو کشور نیست. پاکستان همچنان تلاش دارد، روابط خود را با ایران حفظ کند. اسلام‌آباد در مقاطع مختلف نقش میانجی میان ایران و آمریکا را نیز ایفا کرده و منافع اقتصادی و امنیتی مهمی در حفظ روابط با تهران دارد. بنابراین، بعید است پاکستان بخواهد پیمان دفاعی با عربستان را به یک رویارویی مستقیم با ایران تبدیل کند.

بااین حال، اگر بحران به مرحله‌ای برسد که پاکستان نیروهای رزمی خود را برای عملیات مستقیم علیه انصارالله وارد یمن کند، معادله تغییر خواهد کرد. در آن شرایط، ایران و پاکستان ممکن است عملاً در دو سوی یک تقابل منطقه‌ای قرار گیرند؛ حتی اگر مستقیماً با یکدیگر وارد جنگ نشوند.

در نهایت، واکنش تند پاکستان به تهدید انصارالله بیش از آنکه نشانه تصمیم قطعی اسلام‌آباد برای ورود به جنگ باشد، تلاشی برای ترسیم خطوط قرمز جدید و ایجاد بازدارندگی است. پاکستان می‌خواهد به عربستان نشان دهد که پیمان دفاعی دو کشور جدی است، اما هم‌زمان تلاش می‌کند از گرفتار شدن در جنگ یمن جلوگیری کند.

باب‌المنذب اکنون به نقطه تلاقی چند بحران تبدیل شده است؛ از رقابت ایران و عربستان و جنگ یمن گرفته تا کاهش اعتماد بر خی کشورهای عربی به تضمین‌های امنیتی آمریکا و شکل‌گیری پیمان‌های دفاعی جدید. در این میان، پاکستان می‌کوشد جایگاه خود را به عنوان یک بازیگر امنیتی مهم در خاورمیانه تثبیت کند، اما این نقش آفرینی هر چند به نفع ایران نیز دارد.

اگر تنش در باب‌المنذب محدود باقی بماند، احتمالاً اسلام‌آباد به حمایت سیاسی و دفاعی از ریاض بسنده خواهد کرد. اما در صورت حمله مستقیم و گسترده به عربستان، فشار برای اجرای تعهدات پیمان دفاعی افزایش می‌یابد. در چنین شرایطی، پاکستان باید میان سه ضرورت تعادل برقرار کند: حفظ اتحاد راهبردی با عربستان، جلوگیری از تخریب روابط با ایران و پرهیز از ورود به جنگی که می‌تواند دامنه آن از باب‌المنذب فراتر رفته و کل معادلات امنیتی منطقه را تحت تأثیر قرار دهد.

خلیل الحجه»، رئیس منتخب دفتر سیاسی جنبش حماس در اولین سخنرانی خود بعد از تصدی ریاست دفتر این جنبش گفت: ما همواره تأکید کرده‌و خواهیم کرد که بر همان مسیر فرماندهان و رهبران ادامه دهیم، وی اهالی غزه را خطاب قرار داد و گفت: به مردم غزه می‌گویم که ما به تلاش خود در تمام مسیرها و جهت‌ها ادامه خواهیم داد تا رنج و درد را از شما دور کنیم. رئیس جدید دفتر سیاسی حماس برای ادامه‌ی دفاع از کرانه‌غربی، مسئولیتی است که بر عهده ماست. او به اهالی قدس و کرانه‌باختری شجاع و همه‌آزادگان جهان که از آرمان فلسطین حمایت می‌کنند، درود فرستاد و گفت: دفاع از آرمان خود مسئولیتی است که بر گردن همه ما تا زنده هستیم، قرار داد، وی بایبان اینکه بازگرداندن زندگی شرافتمندانه به اهالی غزه به عنوان حق مسلم ملت فلسطین، یکی از اولویت‌های جنبش حماس بوده، تأکید کرد که این جنبش در همه مسیرها برای غزه و کرانه باختری و قدس و اسرای فلسطینی اقدام خواهد کرد. خلیل الحجه گفت که اولویت دیگر جنبش حماس، تحقق وحدت ملی است و برای همین این جنبش دست خود را به

سوی همه فلسطینیان دراز می‌کند. رئیس دفتر سیاسی جنبش حماس همچنین بر اهمیت جایگاه غزه در هویت فلسطینی و ضرورت آزادی اسرا و پایان دادن به رنج مردم فلسطین تأکید کرد. الحجه اظهار داشت: اولویت دوم ما این است که غزه بخشی از کیان فلسطینی است و باید برای آزادسازی اسرا و پایان دادن به رنج ملت خود تلاش کنیم، وی در ادامه افزود: از دیگر اولویت‌های ما، دعوت به آغاز گفت‌وگوی ملی برای تمامی گروه‌های فلسطینی، و در آس آنها سازمان آزادی‌بخش فلسطین است. رئیس دفتر سیاسی حماس همچنین چهارمین اولویت این جنبش را تقویت روابط راهبردی جنبش با محیط اسلامی خود در شمر و تصریح کرد: ما روی خود را به سوی تمامی اجزای امت اسلامی گشوده‌ایم، الحجه با اشاره به وضعیت کنونی منطقه، گفت: صحنه امروز تأیید می‌کند که ثبات و امنیت مردم فلسطین، کلید امنیت و ثبات در منطقه است. وی خطاب به جامعه بین‌المللی اظهار داشت: به جامعه بین‌المللی می‌گویم که معیار عدالت، کلاما ساقط می‌شود، اگر در حمایت از کودکان غزه نتوان باشیم.

این دیدار با همتای چینی خود، صلح و آرامش در مناطق مرزی را پیش شرط روابط عادی دانست و از پیشرفت‌هایی همچون از سرگیری پروازهای مستقیم میان ۲ کشور، تسهیل قوانین ورودی، آغاز دوباره سفر زیارتی «کایلاش- ماناسلاروا» -قله‌ای مقدس در فلات تبت، برای هندوها، بودایی‌ها، چین‌ها و پیروان آیین یون اهمیت معنوی دارد- و

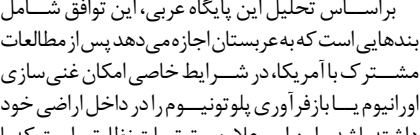
سورامانیام جایشانکار در شبکه اجتماعی ایکس نوشت که وی در حاشیه نشست وزیران امور خارجه اتحادیه کشور‌های آسیای جنوبی (موسوم به آسه‌ان) با وانگ یی همتای چینی خود دیدار و بر روابط پایدار میان دو کشور بایدهر پایه احترام متقابل، منافع مشترک و درک حساسیت‌های یکدیگر تأکید کرد. وزیر امور خارجه هند در

این دیدار با همتای چینی خود، صلح و آرامش در مناطق مرزی را پیش شرط روابط عادی دانست و از پیشرفت‌هایی همچون از سرگیری پروازهای مستقیم میان ۲ کشور، تسهیل قوانین ورودی، آغاز دوباره سفر زیارتی «کایلاش- ماناسلاروا» -قله‌ای مقدس در فلات تبت، برای هندوها، بودایی‌ها، چین‌ها و پیروان آیین یون اهمیت معنوی دارد- و

جهان نما
نگرانی اسرائیل
از توافق هسته‌ای آمریکا و عربستان
بر اساس گفته مقام‌های آمریکایی، «دونالد ترامپ» به طور رسمی یک توافق مهم با عربستان سعودی را تأیید کرده است که به این کشور امکان ایجاد برنامه هسته‌ای غیر نظامی را می‌دهد و احتمالاً راه را برای غنی‌سازی اورانیوم در خاک عربستان باز می‌کند. به گزارش وال استریت ژورنال، این توافق جدید که قرار است ۲۰ سال اعتبار داشته باشد، ارزشی در حدود ده‌ها میلیارد دلار خواهد داشت. هدف این توافق آن است که شرکت‌های آمریکایی نقشی اصلی در توسعه زیرساخت‌های هسته‌ای عربستان سعودی داشته باشند و در عین حال، رقبای خارجی دیگر از این پروژه کنار گذاشته شوند.

به نوشته منابع خبری، بر اساس این توافق، شرکت‌های آمریکایی می‌توانند در عربستان سعودی یک تاسیسات غنی‌سازی اورانیوم بسازند؛ مشروط بر اینکه یک مطالعه مشترک آمریکا و عربستان نتیجه‌گیری کند که چنین پروژه‌ای توجیه‌پذیر است. انتظار می‌رود این توافق به زودی توسط «کریس رایت»، وزیر انرژی آمریکا، و «عبدالعزیز بن سلمان»، وزیر انرژی عربستان، به امضا برسد. همچنین انتظار می‌رود که این توافق در روزهای آینده برای بررسی به کنگره آمریکا ارائه شود و احتمالاً با مخالفت برخی قانون‌گذاران روبه‌رو خواهد شد.

در این راستا و چندی پس از انتشار اخبار مربوط به این توافق، رسانه‌های اسرائیل به نقل از یک منبع در رژیم اشغالگر گزارش دادند که این توافق بازتاب‌دهنده «پسرفت جایگاه اسرائیل در دولت آمریکا» است و دولت‌های قبلی آمریکا هر گونه توافق هسته‌ای با عربستان را به پیشرفت در مسیر عادی‌سازی روابط با اسرائیل منوط می‌کردند، در حالی که این شرط دیگر در توافق کنونی برقرار نیست. بر اساس این تحلیل، نگرانی از دست دادن برگه عادی‌سازی و بر اساس این منبع، جداسازی پرونده برنامه هسته‌ای عربستان از پرونده عادی‌سازی به معنای از دست دادن یکی از مهم‌ترین برگ‌های فشاری است که تل آویو روی آن حساب می‌کرد تا ریاض را به برقراری روابط رسمی با خود وادار کند.

«میخائیل یعاری» تحلیلگر اسرائیلی متخصص امور کشورهای خلیج فارس، بر این باور است که از منظر این رژیم، این توافق یک اقدام بی‌سابقه به شمار می‌رود؛ چرا که به عربستان حق توسعه برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز را بدون پیوند دادن آن به هیچ گونه پیشرفت سیاسی با اسرائیل اعطا می‌کند، امری که ممکن است انگیزه و یاض برای ورود به مسیر عادی‌سازی را کاهش دهد.

بر اساس تحلیل این پایگاه عربی، این توافق شامل بندهایی است که به عربستان اجازه می‌دهد پس از مطالعات مشترک با آمریکا، در شرایط خاصی امکان غنی‌سازی اورانیوم یا بازسازی پلوتونیوم را در داخل اراضی خود داشته باشد و این امر، علاوه بر ترتیبات نظارتی است که با ترتیبات تحمیل‌شده پیشین بر کشورهای دیگری مانند امارات تفاوت دارد.

به نوشته تحلیلگر سایت ناس، کارشناس صهیونیست بر این باورند که این بندها ممکن است در آینده توانمندی فنی لازم را به عربستان اعطا کند که اگر این کشور تصمیم بگیرد به سوی برنامه هسته‌ای نظامی تغییر مسیر دهد، بتواند از آن بهره‌برداری کند؛ هر چند که توافق تصریح می‌کند این پروژه برای اهداف صلح‌آمیز اختصاص یافته است.

بر اساس تحلیل مذکور، در مقابل، متخصصان خاطرنشان می‌کنند که این توافق فواید چشمگیری برای عربستان به همراه خواهد داشت؛ زیرا این کشور را قادر می‌سازد تا از طریق انرژی هسته‌ای برق تولید کند که این امر اجازه می‌دهد مصرف نفت در داخل کشور کاهش یابد و صادرات آن افزایش پیدا کند.

دادند این توافق ممکن است دری را به روی مسابقه تسلیحاتی هسته‌ای در خاورمیانه بگشاید، به ویژه در سایه اظهارات پیشین «محمد بن سلمان» ولیعهد عربستان که در آن راه‌مادی شد اگر ایران به سلاح هسته‌ای دست پیدا کند، سعودی نیز برای دستیابی به آن تلاش خواهد کرد. همچنین کارشناسان بر این باورند که هر گونه تحول از این دست ممکن است کشورهای دیگر در منطقه، مانند مصر و ترکیه را وادار کند تا خواستار برنامه‌های هسته‌ای مشابهی شوند و این همان چیزی است که می‌تواند پیچیدگی صحنه امنیتی را در خاورمیانه افزایش دهد.

این در حالیست که آویگدور لیبرمن، وزیر جنگ اسبق اسرائیل و رهبر حزب راست‌گرای مخالف «اسرائیل بیتنا»، خواستار مخالفت قاطع کابینه بنیامین نتانیاهو با هر گونه توافق احتمالی میان آمریکا و عربستان شد که بر اساس آن، ریاض مجاز به اجرای برنامه هسته‌ای غیر نظامی باشد. لیبرمن در این باره گفت: هر برنامه هسته‌ای غیر نظامی در نهایت می‌تواند به تولید سلاح هسته‌ای منجر شود و اجرای چنین برنامه‌ای در عربستان، رقابت تسلیحاتی گسترده‌ای را در سراسر منطقه غرب آسیا به دنبال خواهد داشت. وی در پیامی در شبکه اجتماعی «تیک‌تاک» تأکید کرد: «اسرائیل باید موضع خود را به روشنی اعلام کند؛ ما با این توافق با تمام قدرت مخالفت خواهیم کرد.»

وزیر جنگ اسبق اسرائیل همچنین از کابینه نتانیاهو خواست با اتخاذ موضعی قاطع، از طریق کنگره آمریکا برای جلوگیری از تصویب این توافق اقدام کند.

بایلنا
همراه شوید
خبرگزاری کار ایران «ایلنا»

بایلنا
همراه شوید

خبرگزاری کار ایران «ایلنا»